

Klassisk
TRÆBÅD

Nr. 118 · December 2013

**Klassisk
møder nyt ...
og gammelt**

Midt mellem fortid og fremtid

Interview med Palle Thilo om arbejdet med at renovere og vedligeholde Rinda, 45 kvm Berg-spidsgatter, som på fribord og bund er behandlet med traditionel linoliemaling, mens lakfladerne er renoveret med den moderne Xtreme-coat lak.

af Eva Noer Kondrup

Din spidsgatter Rinda er de senere år renoveret efter en ganske bestemt metode, hvilken?

“Efter i mange år at have ærgret mig over maling der sprækker og slår fra, både over og under vandlinjen, blev jeg opmærksom på Simon Bordals artikler i Defæle-bladet, jeg tror numrene 94 og 95. Han beskriver her indgående og inspirerende brugen af linoliemaling til fribord og som primer i bunden. Jeg besluttede at prøve metoden. Samtidig begyndte jeg at bruge Coelan, nu Xtreme-coat.”

Hvad indebærer dette planlægningsmæssigt?

“Man må på forhånd gøre sig klart, at al maling på båden til en begyndelse skal fjernes, hvilket er forholdsvis nemt over vandlinjen; men under den er det et helvedes arbejde. Dernæst at selve maleprocessen er langsomme-lig, idet malingen nærmest skal masseres ind med stiv pensel, og at tørre- og hærdningstiden strækker sig over 2-3 dage eller mere. Med det forårsvejr, vi holder os her til lands, kan metoden ikke benyttes, med mindre båden står overdækket. Det lærte jeg på den hårde måde det første år. Siden har jeg anskaffet et telt, ikke pga. temperaturudsvingene, de betyder ikke alverden, men for at få tørre dage nok i streg. Også brugen af Coelan/Xtreme-coat var arbejdskrævende (og dyr). Desuden kræver denne lak 15 graders varme. Men holder den hvad den lover, kan arbejde og bekostning jo betragtes som en langtidsinvestering, og så ser det straks helt anderledes ud.”

Kan du uddybe problemerne med at få fjernet gammel maling?

“Over vandlinjen går det nemt nok med varmpistol og spartel, men under vandlinjen kan der være mange klæbrige rester af fx. Proof 10. Samtidig skal man ikke gå for hårdt til værks, det skal jo ske under hensynstagen til selve træværket. Jeg har udviklet et redskab, som er et fladjern, der er vinkelbøjet og slebet skarpt. Dets størrelse gør, at det i sig selv har en vis ‘vægtstangseffekt’.”

Hvad har været din største overraskelse mht. resultater?

“At det faktisk virkede! Papir er jo taknemmeligt, og man er vant til at tage de største lovprisninger med mere end et gran salt. Men lad mig nævne en ulempe ved linolie-maling. På grund af sin relative blødhed er den meget modtagelig for snavs og fremmed bundmaling på gjordene ved sø- og landsætning. Og det er meget vanskeligt at fjerne igen. For at beskytte mit fribord agter jeg inden næste søsætning at fremstille fire “strømper” til at trække på gjordene. Det må så tage den tid det tager.”

Palle Thilo er ofte på bådpladsen året rundt

Fortæl mere om linolieoverfladen på fribordet. Hvorfor har du ikke spartlet det glat?

"Det er et spørgsmål om valg af niveau. Jeg gider ikke at spartle, når det ikke er strengt nødvendigt, og jeg er ligeglad med, at man kan se bordene. Jeg har heller ikke noget imod, at man kan se, at det er en træbåd. Hvis fribordet skulle spartles glat, ville jeg være nødt til at omkalfatre en del, for nådderne danner "pølser", men finish betyder ikke så meget for mig. Normalt står man jo ikke med næsen mod fribordet, men i flere meters afstand. Min båd skal være forsvarligt vedligeholdt, men i mine øjne skyldes dens skønhed snarere helheden end et glat fribord og ulastelig maling og lakering."

Du har skiftet røstjern sidste vinter (2012-13) af nødvendighed, hvad skete der?

"Jeg har fire røstjern i hver side. De agterste er til bagstagen. Jeg vidste godt, at flere var stærkt medtagne af rust og slitage. En skøn dag med frisk vind sprang det agterste i styrbords side lige over dækket. Der var godt nok ikke meget sundt gods tilbage i det. Det var der heller ikke i tre andre, så det endte med at jeg udskiftede de to agterste røstjern i hver side. Med rustfri, naturligvis. Under et sådant arbejde mærker man, at røstjernene

oprindeligt er isat før bordlægning og aptering, de er på Rinda placeret på siden af spantene, og jeg havde vanskeligheder med at komme til at bore huller til de nye bolte og måtte anskaffe en vinkelforsats til borema-

skinene. Pga. disse ting overvejede jeg at placere røstjernene helt ude i skibssiden som i gamle dage, men der var jo allerede huller til dem i skandækket, og de skulle så have været proppet. Nu sidder de nye røstjern med

gennemgående bolte i spantene og er tætnet med Proof 10 i dæks gennemføringen, det lader til at holde.”

Har dit marinehistoriske engagement haft betydning for din interesse for træbåde?

”Nej, træbådene kom først. Jeg er historiker, men ideen til min bog ”Orlogsbriggen Lougen, 18 kanoner” kom sent. Jeg savnede i den marinehistoriske litteratur bl.a. tilfredsstillende beskrivelser af, hvordan man egentlig sejlede de store, komplicerede skibe, og det gav mig tilskyndelsen til at skrive bogen. Kombinationen historisk uddannelse/praktisk viden om sejlsads lå jo lige for.”

Ja, du er glad for at sejle, kan du fortælle lidt om Rindas sejlegenskaber?

”Båden er meget rank, den er bygget så smal, som den kunne blive efter klassen og er kun 2,65 m bred, hvor den måtte have været hele 2,85. Den bredde ville nok have givet en bedre formstabilitet, og båden ville kunne have båret mere sejl ved frisk eller hård vind. Forskibet er noget snævert med meget hule undervandslinier. Der mangler lidt bæring. Det bliver ikke bedre af, at spidsgatterne jo er temmelig overriggede for overhovedet at kunne flytte sig i let vejr. Den sejler rimeligt godt med lidt slæk på, men ved bidevind og fuld sejlføring, går det kun op til ca. 7 m/s. Når vinden øger, må jeg rebe ned, og så har jeg ikke sejl nok til at klare søerne, når de rejser sig. Så er der ikke andet at gøre end at slække og falde af, og det er da dødærgeligt. Sommetider ønsker jeg, at det var en Utzon.

Rent æstetisk foretrækker jeg dog min Berg, selvom nogle siger, at den ”ligner en sovsekande”, men jeg kan virkelig godt lide springet, hvor den hæver sig mod roret. Utzons både er mere maskuline i udtrykket. Jeg har i sin tid sejlet en del med 30’ren Sisu, og den lignede en hel lille krigserklæring. Men godt sejler de. Inderst inde kunne jeg godt tænke mig en Lene-båd, Utzons sidste konstruktion.

Jeg har arbejdet med at få båden i god balance sejladsmæssigt og afkortede i sin tid bommen, båden var ekstremt lugterrig. Det originale forsejl var på sølle 11 kvm, men nu anvender jeg et ret stort rulleforsejl, og kan

nu trimme båden til stort set at styre sig selv på bidevind, ganske mirakuløst..!

Rinda er desuden udstyret med en Vire 12 benzinmotor, som jeg installerede, fordi den var billig og meget let. Jeg regner med, at den holder min tid ud."

Rinda er bygget i Søby på Ærø, hvor den første ejer havde sin gang, da hans fætter ejede værftet. Senere arvede sønnen Rinda, og Palle, der var hans gode ven, begyndte at sejle med og overtog langsomt ansvaret. Den havde ligget i Langeliniehavnen først, men også i Svanemøllen og på Møn. Palle sørgede for, at den kom til Christianshavns Kanal i 2000, men efter nogle sæsoner med de lange havnemanøvrer ud af kanalen, flyttede han båden til Sundby Sejlforenings havn, og det er han meget glad for.

Rinda har haft et sejladsrevir mellem Skagen og Bornholm, populært sagt, og Palle mindes også ture til

fx. Rügen og Blekingeskærgården. Han vil gerne næste år lave en tur til Schleswig og besejle Slien samt besøge Haderslev Fjord. Og så mangler han også lige Mariager Fjord...

Palle sejler helst med selskab for at dele oplevelserne: "Jeg ser det slet ikke som en sport, det er en livsform!" Og: "Det giver da også noget med den credit man får", og så fortæller Palle Thilo om dengang en folkebådssejler rejste sig op, tog hatten af og bukkede, da Rinda gled forbi. "Men arbejdet er stort. Man gør det af lyst. Hvis ikke man gør det, bliver det ikke ved med at gå. Jeg har selv skiftet stykker af det øverste bord, og jeg har også skiftet stævntæ. Jeg er ikke nogen ørn til det, men det bliver man bare nødt til. Gøre det så godt man kan. Og indhente god vejledning. Det sker jo at man er heldig, og med tiden får man også mere indsigt."

Palle har bygget et solidt hus omkring Rinda